

Сулейман-Стальский райондин общественно-политический газет
1931-йисалай акъатзава

КУЪРРЕДИН ХАБАРАР

№11 (26431)

Жуьмя 19-март, 2021-йис
Газет гъафтеда садра акъатзава.
Маса гуни кьимет азадди я

Райондин уьмуьр: мярекатар, вакъаяр, гуьруьшар

Оперативный штабдин заседанида иштиракна

Алатай гъафтеда «Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин Кьил Нариман Абдулмуталибова ва райондин центральный больницадин кьилин духтур Жафер Къурбанисмаилова ДР-дин Кьилин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Сергей Меликова ВКС-дин кьайдада тухвай коронавирсудин вилик пад кьунин Оперативный штабдин заседанида иштиракна. Заседанидал Оперативный штабдин протоколдин тапшуругъар кьилиз акъудунин, госучреждениьра коронавирсудиз акси рапар ягъунин, санитариядинни эпидемиологиядин гьалариз, и тегъуьн чукуьн вилик пад кьун патал кьабулзавай алава серенжемриз, еридин медицинадин куьмек гуни, агъалийриз тегъуьндиз акси рапар ягъунин, гьакъни пандемиядин вахтунда гьаждал фин тешкилуни месэлайриз килигна.

Роспотребнадзордин региональный руководитель Николай Павлова лагъайвал, эхиримжи делиралди Дагъустанда коронавирсудин инфекция акатай 30224 дуьшуьш регистрация авунва, эхиримжи йикъара -39. Яни республикада юкьван гьисабдалди суткада начагъ жезвайбурун кьадар агъуз аватдай мумкинвал гана. 21 муниципалитетда гьалар дурумлубур я, 10 муниципалитетда, гьабуркай яз Сулейман-Стальский райондани, коронавирсудик эхиримжи йикъара начагъ хъайибур малум туш.

ДР-дин здравоохраненидин министрдин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Татьяна Беляевади кьейд авурвал, республикадин стационарра начагъ 861 кас (пациент) ава, абурукай 271 кас 65 йисалай виниз яш хъанвайбуру я. Мукьвал тир алатай йикъара 63 кас больницайра кьаткурна.

Гъа са вахтунда, Татьяна Беляевади лагъайвал, Дагъустанда вакцина куьтягъ хъанвай чкаярни ава. Абуру хкунин патяхъай серенжемар кьабулзава, вакцинадин гуьгъуьнни партия хкидай вахт тайинарнава.

Кьейд авун лазим я хьи, Сулейман-Стальский районда коронавирсудин инфекция чукуьн агъуз аватунин гьалар дурумлубур я. Райондин ЦРБ-дин оперативный хабаррай, 4 кас кьвалера медицинадин рекъай гуьзчивилик ква. Алай вахтунда районда COVID-дик начагъбуру регистрация авунвач.

Районда антителар кватла чирун патал саки 480 кас ахтармишнава, 248 касдиз рапар янава. Асул гьисабдай абуру медработникар, райондин ва хуьрерин администрацияйра, ОМВД-да, социальный хилера ва маса организацияйра кьвалахзавайбуру я. Чпин хушуналди рапар райондин адетдин агъалийризни язава. Кьвед лагъай рапар 65 касди янава.

Алай вахтунда райондин ЦРБ-да коронавирсудиз акси рапар (вакцина) куьтягъ хъанва. Мукьвал йикъара вакцинадин цийи партия хкида, агъалийриз рапар ягъунин кьвалахдин серенжемар давамда.

Межведомственный комиссиядин заседанидал

Райондин Кьил Нариман Абдулмуталибован регъбервилик кваз алай йисуз сад лагъайди тир межведомственный комиссиядин заседание кьиле фена. Хуьрерин поселенийрин администрацияйрин кьилерихъ галаз ВКС-дин кьайдада алакьалу хъана.

Заседанидал 2020-йисуз муниципальный райондин консолидированный бюджетдиз хуси кьазанжияр агунин, гьакъни автомашинра бензин ва я газ цадай станцияйри (АЗС-ри), машинар чуьхуьдай чкайри (автомойки) ва эцигунрин материалар маса гудай базайри (строительные базы) законлуздаказ кьвалах авунин месэлайриз килигна.

Заседанидал алай месэлайрай райадминистрациядин экономикадин отделдин начальник Санягъ Вагъабовади гегъенш доклад авуна. Ада лагъайвал, гьахъ-гьисабдин девирда планламишнавай 155 296,9 агъзур манатдин чкадал, муниципальный райондин консолидированный бюджетдиз 165 476,1 агъзур манат хуси кьазанжияр агана, ида 106,6 процент тешкилзава.

АПК-дин хиле инвестицияйрин цийи проектар уьмуьрдиз кечирмишунин ЕСХН планда кьалурнавайдалай 2 сеферда аргуьх кьвалнава.

«Газпром газораспределение Дагестан» ООО-ди газдин сетар арендада кьачунай икьардихъ галаз алакьалу яз, 2020-йисуз аламай буржарни кваз, райондин бюджетдиз саки 12 миллион манат пул гун лазим я. Амма арендаторди пул ганвач. И месэладал суддин приставар машгъл я, бязи материалриз суддин кьайдада килигзава.

Заседанидин сергъятра аваз законсуздаказ зегъмет чгугъазвайбуру законди ихтияр ганвай гьалдиз гъунин месэладизни килигна. Санягъ Вагъабовади кьейд авурвал, и девирда, план 455 яз, зегъметдин 845 икьрар кутгунна, идакай 43 процент хуьруьн майишатдин карханайрал ва 22 процент гъвечли карчивилин субъектрал ацалтзава.

2020-йисуз алай буржар агъузарунай Дагъустандин муниципалитетрин арада

Сулейман-Стальский районди 1-чка кьуна.

Заседанидал йисан планар тамамарай хуьрерин поселенийрин администрацияйрин кьейдна: чилерин налогойра – «сельсовет «Алкадарский», арендадин кьазанжияйрай – «сельсовет «Цмурский». Алай буржар агъузарай ва алудай Хпукьрин, Кьулан Сталрин, Алкъвадрин, Курхуьруьн ва Цмуррин хуьрерин поселенийрин администрацияйрин тварарни кьуна. Вири АСП-ри 100 процентдилай виниз хуси налогойра кьвалнава.

Санягъ Вагъабова гуьгъуьнлай автозаправкяйрин, автомойкайрин ва эцигунрин материалрин базайрин кьвалахрал гегъеншдиз акъвазна. Ада лагъайвал, райондин территориядал 13 АЗС ала ва 1 АЗС эцигзава. Абурухъ виридахъ чилин участок хусиятда авайвилин регистрациядин шагъадатнамаяр ава. Санлай-саниз юзуриз тежедай объект регистрация авунвайвилин шагъадатнама авайди 9 АЗС я. Са автозаправка алай чилин участок тайин рекъериз ишлемишзавач.

Райондин территориядал 19 автомойка ала, абурукай 17-да кьвалахзава. Амма гзаф автомойкайр налогрин учетда эцигнавач.

Районда эцигунрин материалрин 10 базани кардик ква. Абурукай ИП ва я ООО яз 9 база налогрин учетда эцигнава.

Заседанидал алай месэлайрай чпин фикирар ва теклифар гваз ФНС-дин ДР-да авай 2-нумрадин МРИ-дин начальникдин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Къурбан Яхъев, Сулейман-Стальский, Агъул, Кьурагъ ва Хив районра ОСП-дин руководитель Гьажомагъ Булханов, райадминистрациядин АС-дин ва ЖКХ-дин отделдин начальник Виталий Алисанов, УМиЗ-дин начальник Назир Гьасанов, правовой отделдин начальникдин заместитель Хейрулагъ Сефералиев, Кьасумхуьруьн АСП-дин кьилин заместитель Фазил Мамедьяров, Агъа-Сталрин АСП-дин кьил Низами Абдурагъманов ва маса юлдашар рахана.

Райадминистрациядин Кьилин заместитель Саид Темирханова налогойра кьвалгунин жигъетдай межведомственный комиссияйди ва АСП-ри кьвалах хъсанарунин, АЗС-рин, автомойкайрин ва эцигунрин материалрин базайрин кьвалах законди истемешзавайвал тешкилуни рекъерай меслягъар гана, теклифар гъана.

Межведомственный комиссиядин заседанидин нетижаяр райондин Кьил Нариман Абдулмуталибова кьуна.

Икьан месэлайриз килигна

Муниципальный райондин Кьил Нариман Абдулмуталибован регъбервилик кваз 12-мартдиз кьиле феи коронавирсудихъ галаз женг чгугунин рекъай тешкилнавай Оперативный штабдин заседанидал, сифте нубатда, гъаваяр чгугу хъунихъ ва кьалин живер кьунихъ галаз алакьалу яз райондин яшайишдинни коммунальный объектри кьвалах тешкилнавай гьалдиз килигна.

ВКС-дин кьайдада тухвай заседанидал и месэлай АС-дин ва ЖКХ-дин отделдин начальник Виталий Алисанов рахана, ГО-дин ва ЧС-дин отделдин начальник Тарлан Султангагъмедова ва Цийи Макъарин хуьруьн поселенидин администрацияйдин кьил Асамудин Къазиагъмедова алава рахунар авуна.

Общественный хатасузвал хуьнин рекъай администрациядин Кьилин заместитель Абуталиб Фатулаева районда авай санитариядинни эпидемиологиядин гьаларикай гегъенш рахунар авуна. Ада гьакъни графикдин бинедаллаз коронавирсудиз акси рапар ягъунин кьвалах хуьрерин поселенийра ва организацияйра гьикъ кьиле физватла кьалурзавай делилар ва рекъемарни гъана.

Эпидемиологиядин гьаларикай ва рапар ягъунин кьвалах тешкилнавай гьалдикай ЦРБ-дин кьилин духтур Жафер Къурбанисмаиловани рахунар авуна.

Текст кхъейди ва шиклар ягъайди Хазран Кьасумов я

ТЕБРИК

Гуьрметлу районгьлияр!

За квез лезгийрин къадимлу ва гуьзел суваррикай сад тир Яран сувар риктин сидкьидай мубаракзава. И суварихъ галаз чи халкъдин виридалайни экуь, миъи ва шад крар алакьалу я.

Къуй вич къейд авун халкъдиз фадлай хъсан адет хъанвай, гатфар алуькун, уьмуьр цийи хъхъун лишанламишзавай и суваричи обществада садвал ва меслявал мягкьем хъуниз куьмек гурай, район социальный, экономикадин ва культурадин жигьетдай вилик тухун патал санал къвалах авуник куьне кутазвай вири умудар къилиз акьатрай.

Заз квехъ мягкьем сагъламвал, къулайвал, хушбахтвал, риклевай экуь мурад ар къилиз акьатун, гъиле авай къени крара агалкъунар хъун къанзава.

«Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин
Къил Н. Абдулмуталибов

Яран-сувар – къадим сувар

Чи къадим суваррикай халкъдин риклиз хушбур са шумуд ава. Абурукай сад, са рахунни алачиз, гъар йисуз 21-мартдиз алуькьазвай Яран сувар я. Дагъустандин са бязи халкъари и сувариз чпин тварар ганва, месэла: Семелик, Эбелцан, Эр, Азерчеин.

Лагъана къанда хьи, и къадим сувар къейдзавай югъ гатфарин югъни йиф барабар жезвай вахт я. Вич чаз аквазвай цавун мензилра рагъ вичин еришда экватордин царцелай алаатай и вахтунда Нью-Йоркда, ООН-дин штаб-квартирада, 12 сеферда Ислягъвилдин зенг язава. Им халкъариз дуьньяда ислягъвал, уьлквейрин арада хуш рафтарава хуьниз эвер гуьнин лишан я.

Яран сувар мус арадал атайди я, ам арадал атуьн квехъ галаз алакьалу я? Пебиятдал чан хквезвай гуьзел береда къейдзавай и сувар Заратустра пайгамбардин тварцихъ галаз алакьалу ийиз вердиш я. Амма ахтармишзавайбуру гъахълуьдаказ тестиькарзавайвал, гзаф халкъариз ам зороастризмдин (цуз ибадат ийидайбурун) дин пайда жедалди таниш тир.

Этнограф, профессор Гь. Гъажиева Яр дегъ заманайра лезгийрин магъсулдарвилдин къвалахриз рехъ ачухзавай гуьцран твар тирдакай фикир лагъана. И месэлада машгъл А. Булатован фикирдай, Яр лезгийрин ракъинин гуьц я.

Эхиримжи вахтара этнограф ва писатель Фейруз Беделова ихътин теклифни арадал вегъенва: Яр лезгийрин мифологияда вахт атайла рекъизвай ва ахпа вичел чан хквезвай, чилий экъечизавай вири набататрин гуьц я. Алимди рикел хквизвайвал, магъсулдарвал виликди фенвай къадим гзаф халкъарин мифологияда и жуьредин, рекъизвай ва ахпа чпел чан хквезвай гуьцракай гегъеншидиз лагъанва: Осирис (Къадим Египетда), Адонис (Финикияда), Апис (Гъвечи Азияда), Дионис (Фракияда ва Грецияда) ва масабур. Лезгийрин виридалайни чехи ва рик алай суварин бинедани Фейруз Беделова Яр гуьцракай лугунар (миф) эцигзава.

Вилик девирра лезгийрин инанмиш тир: Яран сифтегъан пуд югъ гъихътинбур хъайитла (рагъ алай, марф къвазвай ва я чимел), вири йисни гъахътинди жеда. Яран сувариз марф къун хъсан яз гъисабдацир, мисални авай: яраз цавай яру стгални ават тавурай. Яран суварилай гуьгъуьнни цава сифте сеферда яргъируш акурла, магъсулдин бегъер гъихътинди жедалди чириз алахъдай. Месела, лугъудай: эгер яргъирушак яр гзаф кваз хъайитла, къаттар техилдай ацлуда, хъипи ранг артух квайла, мухар гзаф жеда.

21-март Виридуьньядин Чилин югъни я. Гзаф халкъари, гъабурукай яз лезгийрини Яран сувар гатфарин чуьлдин къвалахрив эгечиз башламишдай вахтни яз гъисабдай. Виликдай лезги хуьрера гатфарин магъсулар цун патал майишатрин никлера сифте хвал члугвадай. Мадни и юкъуз къубуяр, цин хвалар ремонт хъийидай.

Халкъдихъ Яран суварихъ галаз алакьалу хейлин адетарни ава. Ик, бадейри, дидейри аялрин гъилерик яру гъалар кутлундай. Яран йифиз къвализ атай аялриз гудай шейэрин къайгъу аквадай. Сандухрин патара Яран сувар патал тунвай ич-чуьхвер, клерещуьмягъ, зурар, ширинлухар дуьзда алуькьадна, гъиликди ийидай.

Яран йифиз хъийизвай цаяр миъибур яз гъисабдай, а цаяриз къуьл гудай, гъатта яргъалди килигдай ихтияр авачир. Яра яда, вилерин ишигъ тимил жеда лугъудай.

Няни жедалди, шемер куькьурдалди вилик дишегълийрикай сад кул къачуна къавал акъахдай, къавуз кул гуз-гуз, ада мани ядай: Шарни пепе гуьлуьхъди, Гуьлуьн девлет къвалихъди!

Ахпа вири жегъилар къавал акъахдай, шемериз цай ядай. Шемер кана куьтягъ хъайидалай гуьгъуьнни аялар, чантаяр къачуна, хуьре къекъведай.

Яран сувариз ихъгин недай заттар газурдай: тач, семена, чуьк, иситла, чул, мехкьуьт, калар, члахар аш, цикленар, гузанар. Сувариз таза фу чурун тавуна жедачир. Пили ва къатай фалай гъейри, гъажикладин гуьруькьай баклукар, алуьгай ийидай. Кларклар фуни чрадай. Мадни Яран сувариз шуьреяр ва тунуттар, тинидикай чранвай нинияр газурдай...

Яр, халкъдин къадим календардай йисан сад лагъай варз, 14 юкъуз (4-апрелдалди) давам жезва.

Квез къадим Яран сувар мубаракрай, гуьрметлу районгьлияр!

Хазран Къасумов

Гъукуматдин программаяр гъик къилиз акъудзава?

Райондин Къил Нариман Абдулмуталибован регъбервилек кваз къиле феи совещанидал районда госпрограммаяр ва милли проектар уьмуьрдиз кечирмишзавай гал веревирдна.

Совещанидал муниципалитетда 2019-2020-йисара госпрограммаяр ва милли проектар къилиз акъудай гъалдикай ва 2021-йисуз и жигъетдай вилик аквазнавай планрикай талукъ къуллугърин руководителри гъахъ-гъисабар авуна.

«Демография» милли проект къилиз акъудуникай УСЗН-дин руководителдин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Анфиса Эмиралиевади, ЦЗН-дин руководитель Назир Абдулгамидова, РФ-дин Пенсионный фондунин Сулейман-Стальский районда авай управленидин руководитель Лаврида Шерифовади, спортдин, туризмдин ва жегъилрин крарай Комитетдин директор Надър Эфендиева ва ЦРБ-дин къилин духтур Жафер Къурбанисмаилова гъахъ-гъисаб авуна.

Лаврида Шерифовади лагъайвал, «Демография» проектдай арзаяр къей 2650 касдиз 3-7 йисан яшарин аялриз гъар вацран пулар яз санлай 192 979 800 манат гана. Бязи ксарал и пулар агакъ тавун документар дуьз къайдада гъазур тавунихъ галаз алакьалу я.

И милли проектдай материнский (хизандин) капитал сад лагъай аялдини гуьза, 2020-йисуз ада 446 617 манат тешкилна. Къвед лагъай ва гуьгъуьнни аялриз (гъар садаз) 616 617 манат гана. 2021-йисалай материнский (хизандин) капиталдай сад лагъай аялдин гуьзай пулуьнни къадарди 483 881 манат, къвед лагъай ва гуьгъуьнни аялриз гуьзай пулуьнни къадарди 639 431 манат тешкилзава.

Назир Абдулгамидова къейд авурвал, «Демография» милли проектдин хилий «Старшее поколение» программа уьмуьрдиз кечирмишна. И программадай пенсиядилай вилик квай яшарин 23 кас пешекарвилдин рекъий чирвилер ва алава чирвилер къачун патал ракъурна.

Надър Эфендиева лагъайвал,

районда физический культурадал ва спортдал машгъл жезвайбурун къадар йисандавай-суз артух жезва. 2019-2020-йисара спортдал машгълбуру райондин агъалийрин 38 процент тешкилна, 2024-йисалди и рекъем 55 процентдив агакъарда.

«Демография» милли проектдай ЦРБ-дини тайин къвалах тухвана, - лагъана Жафер Къурбанисмаилова.

«Здравоохранение» милли проектдай 2019-йисуз Цмурдал модульный ФАП, 2020-йисуз Цийи Испика модульный ФАП эцигна. Алай вахтунда Герейханован хуьре участковый больница ремонтна акъалтарзава.

Жафер Къурбанисмаилова алава хуьвурвал, ЦРБ-ди «Бережливая поликлиника» пилотный проектдани иштиракзава. Адан сергъятра аваз 2020-йисан декабрдин вацра аялрин поликлиникада ремонтрин къвалахар башламишна.

«Земский доктор» госпрограммадай эхиримжи 2 йисуз 5 пешекар къвалахдалди таъминарна.

«Культура» милли проект уьмуьрдиз кечирмишуникай райондин культурадин отделдин начальник Майрудин Бабаханова рахунар авуна. Ада лагъайвал, райондин культурадин къве идаради (И. Тагъирован тварунихъ галай ЦТКНР-ди ва аялрин музыкальный школади) «Развитие культуры в Республике Дагестан» госпрограммада «Поддержка отрасли культуры» хилий иштиракна. И идараар вилик тухун ва анрин материально-технический база мягкьемарун патал субсидияр къачуна.

Райондин образованидин управленидин начальникдин заместитель Къачабег Аминов «Образование» милли проектдай районда тухузвай къвалахар гегъеншидиз аквазна. Ик, ада лагъайвал, 2019-2020-йисара «Современная школа» федеральный проектдай 7 школада цифровой образованидин ва гуманитарный профилдин «Точка роста» Центраяр тешкилна, ихътин Центраяр ачухун патал Цмуррин, Къасумхуьруьн 2-нумрадин ва

Цийи поселокдин СОШ-рин патай арзаяр атана.

2019-йисуз ДР-дин Къилин «150 школа» проектдай 5 школа, 2020-йисуз «100 школа» проектдай 4 школа ремонтна.

Районда «Экология», «Безопасные и качественные автомобильные дороги» ва «Жилье и городская среда» милли проектрай тухузвай къвалахрикай УКС-дин начальник Роберт Мейланова ва АС-динни ЖКХ-дин отделдин начальникдин заместитель Шихзагъир Гъажимуродова гъахъ-гъисабар авуна. Малум хъайивал, «Безопасные и качественные автомобильные дороги» проектдай 2020-йисуз «Мамрач-Ташкапур-Араканский мост» автомагистралдин 0 км. – 15 км. участокда капитальный ремонтар къиле тухвана, «Комфортная городская среда» программадай 2019-йисуз Къулан Стгалдал, Испика ва Цийи Макъарал общественный территорияр дуьзмишна, 2020-йисуз Герейханован 1-отделенида ва Эминхуьре паркарскверар эцигна, Агъа-Стгалрин территорияда обелик цийикла тукьлур хуьвуна.

«Комплексное» развитие сельских территорий», «Благоустройство сельских территорий» программайра ва «Чистая вода» пилотный проектдайни районда са къадар къвалахар тухвана.

Совещанидал «Малое и среднее предпринимательство» милли проектдай тухузвай къвалахрикай райадминистрациядин экономикадин отделдин начальник Санягъ Вагъабовади, «Цифровая экономика», «Международная кооперация и экспорт» ва «Производительность труда» милли проектрай тухузвай къвалахрикай райадминистрациядин Къилин заместитель Саид Темирханова ва райадминистрациядин Къилин советник Сергей Азимова гъахъ-гъисабар авуна.

Совещанидин нетижаар райондин Къил Нариман Абдулмуталибова къуна.

Асият Мирзалиева,
Хазран Къасумов

«Хидин-уш» суварик иштиракна

вуна, концертдин чехи программа къалуьна.

Агъул райондин Къил Закир Къадиевахъ галаз Нариман Абдулмуталибов Тпигърин хуьруьн краеведческий

музейдихъ, культурадин адетрин Центрадихъ, ДЮСШ-дихъ галаз таниш хъана.

Къейд ийин: «Хидин-уш» агъул члалал «Гатфарин йиф» лагъай гаф я.

Абидин Камилован - 70 йис

Гзаф терефрин бажарагъ

Шаирар... Аламадтин инсанар я абур. Масадаз таквадай крар абуруз аквада, масадбуру фикирни тагудай крар абуру кьатГуда, абуру фикир тагана гьич са карни тадач. Абурун рикляй кьведай ширрин царар вуч я?! Килик садра Абидин Камилова Лезгистандиз гимн яз вуч кхъизватГа:

*Зи Лезгистан - лекьерин макан!
Ви тарих кьадим тир са мах я.
Ви чилел хана, ви кьеб, лакъан
Кьисмет хьун еке тир са бахт я.
Гьуцари женнет яз гана вун.
Ви халкьдин жумартвал ахуна.
Лагъ, шумуд цаяра кана вун,
Шегьерар чилив сад авуна?
Амма ви кьисмет на кьадарнач –
Невейриз хвена пак чил ва члал.
Душманрин риклер гьич шадарнач –
Дагьдин лекъ - «Лезги» твар хвена
вал.*

*Кьисметди девиррал тада кьац,
Амма чил амукъда эбеди.
Клан я аз Шагъ дагьни Кьулан вац!
Пайдахдал акваз зи улькьедин!
Садвал! - эвер гун я вахтунин.
Садвал! - кьулег я чи вахтунин.
Садвал! - весин я чи ивидин.
Садвал! - весин я Шарвилидин.*

Ихьтин ялавлу, гьар са инсандик кьагьриманвилидин гьиссер кутадай ширдин царар анжах Ватандихъ, халкьдихъ, абурун гележегдихъ ялварзавай шаирдин рикляй кьведа.

Лугьуз жеда хьи, Абидин Камилов дуьньядиз шаир яз агай кас я. Ада ширар ва литературадин маса эсерар (кьаравилияр, гьезелар...) гьеле школада гьечли классра келзавай йисара кхъиз башламишна. Армиядин жергейра кьуллугьдай, ДГУ-дин филологиядин факультетда келдай йисарани ада кьелемдиз кьуьруь жедай мумкинвал ганач. Ялавлу гьевес, кьетен хатГ, бажарагьлувал себеб яз ам 1980-йисуз райондин «Коммунизмдин гатфар» (гилан «Куьредин хабарар») газетдин редакциядиз квалалхал хтана. Га йикъалай кьенин йикъалди Абидин Камилова редакцияда квалалхазва, эхиримжи 33 йисан кьене лагьайтГ - газетдин культурадин отделдин заведующий яз. Гьар са вахтуниз, кьиле физвай вакъийариз кьимет гуз алакьдай журналист тир ада республикадин газетрихъ ва журналрихъ галазни сих алакьа хуьзва.

И йисара Абидин Камилова ширатдин рекьени бегьерлувилелди квалалхазва. Адан яратмишунрин тубькуьр хьунин клалубар, тематика гьенш, образар, тешпигар жуьреба-жуь-

ре ва кьешенг я. Ам шаир-лирик, шаир-ватанперес, шаир-насихатчи я лагьайтГ, бажарагъат зун ягьалмиш жеда. Гьелбетда, А. Камилован яратмишунра муьгьуб-батдин ширри еке чка кьазва. Адан хейлин ширриз композиторри музыка кхьенва, «Шамсият», «Лезги руш», «Яру перем алай суна», «Дидедиз», «Рычал», «Кланиди», «Кьафкьаз» ва маса манияр халкьдинбуруз элкьенва.

Гражданвилидин, ватанпересвилидин ширрини Абидин Камилован яратмишунтра кьетен чка кьазва «Сагъ я лезги чил» шир ада ихьтин цараралди башламишзава:

*Чахъ чи Алпан, Рагъ амай
кьван,
Ахцегъ жуван багъ амай
кьван,
Чи кьадим Кьаф дагъ амай
кьван,
Сагъ я Лезги чил!
Чахъ чи Кьулан вац! амай
кьван,
«Келед хев», «Пак кьац!»
амай кьван,
Каспий гьуьлуьн яц! амай
кьван,
Сагъ я Лезги чил!*

Абидин Камилован ширар, кьаравилияр уртах «Куьредин ярар», «Лезги зарияр», «Илгамдин чешме», «Куьредин ярарин 20 йис» ктабра гьатнава. Ам гьакI 2006-2018-йисара чапдай акьатнавай «Кирован куьче – Цийи хуьруьн бине», «Ругьдин гуьзгуб», «Машгьурвилидин суракьда», «Ватандихъ ялвар», «Ругьдин гьарай», «Гьезелар», «Илгамдин легьезар», «Уьмуьрдин дад», «Манияр – зи ругьдин лувар», «Ярар – дустар клан я риклиз», «Чахъ амай сад», «Октябрдин цирер» ктабрин автор я.

И йикъара, 70 йисан юбилейдин вилик, Абидин Камилован «Манияр – зи ругьдин лувар» (урус члалал) ктабни чапдай акьатна (гьазурайди ва лезги члалай урус члалаз таржума авурди – А. Омаров).

Бажарагьлу журналист, кьетен хатГ авай шаир хьиз, Абидин Саидович хьсан общественник - ЛПС-дин райондин отделенидин председател, «Куьредин ярар» общественный культурадин центрадин комитетдин член, «Куьредин хабарар» газетдин редакциядин профсоюзный комитетдин председателни я. Районда ва адалай кьеце тухузвай жуьреба-жуьре мярекатрани ада активвилелди иштиракзава.

... Вахт санал акьвазнавач, ада виликди еримшизава. Ингье, чи кьелемдин стха, квалалхалдин юлдаш Абидин Саидович Камилован 70 йис тамам жезва. Им тимил яни, гзаф? Зи фикирдалди, вичиз тебиатди са шумуд патахьай пай ганвай А. Камилов хьтин инсан патал им яратмишунрин чагьинда авай бере я.

«Зи жигерра кьекьезмай кьван, Шагъ дагьдин шагьвар, зи Вагандихъ ийида за мидаим ялвар...» гафар кхьей Абидин Камилован 70 йисан юбилей мубарак авунадди, редакциядин коллективдиз адахъ мягькем сагьламвал, яратмишунрин рекье агалкьунар хьун кланзава. Заз жуван макъала ширдин цараралди куьтягьиз кланзава:

*Ширатдин векил, кьадим Куьредин,
РикI гьиссерив ацланвай, шаир
Абидин.*

*Чи мурад я вун, йикъав агакьун,
Юбилей кьейд ийидай – тамам*

*асирдин!
Хазран Кьасумов*

ЦАЯРИН СУВАР

Дегъ заманрин ирс-пак ядигар гьаз,
Багъа мугьман яз, атанвай сувар.
Илиф гьар кваллиз вун шад, хуррам яз.
Чубарукди хьиз ахьайна лувар.

Алпанвидикай гвай сирлу хабар –
Дявейрин цаяр, Рагъ гьуцран нурар,
Кас гьуьлуьн гьайбат, Кьаф дагьдин
гьунар.
Ша, илиф, масан цаярин сувар!

Фикирда аваз чи пакадин югъ,
Кьиле тухуз чун гьазур я буйругъ...
Мус аквада чаз халкь сад хьхьай югъ?!
Ша, илиф, яру нурарин сувар!

Дустариз - ачух, душмандиз тир ракъ,
Жедач чи чилел душмандин гьич тлакъ.
Эминан члал я чи хци яракъ,
Ругьдин кьуватни-Шарвилид гьунар.
Зи дамах, зи тлал - зи лезги халкьар,
Мубаракрай кьез пак Яран сувар!

ШАРВИЛИДИН СУВАРИК

Халкьдин рекье чанар гайн игитар
Асиррилай мад майдандиз ахькатда.
Чи кьегьел хва Шарвилидин багъа твар
Милли ярж яз хайн халкьдив ахгатна.

Кьве агьзур йис рекьин мензил атлана,
Чи Шарвили чаз кьуллугьиз хтанва.
Кьенин юкьуз чун авай гьал кьатлана,
Лезги халкьар сад хьийиз ам атанва...

Эхъ, ви тварцел Ахцегъиз - ви суварик-
Лезги халкьар улькьедин гьар пиперай
КватГ ханва кье, дагьдин лекьрен
луварик
Экечдавал шарагар хьиз эверай.

Ви тварцелди кьадим Ахцегъ шегьердиз
Кьезва халкьар Кьевардайни Паклудай,
«Келед хивез» хкаж жезва эвериз
Ви твар кьуна, дердер аваз лугьудай...

Лезги чилин кьулан тар яз, сергьятдиз
Элкьенвай кье Самур вац! шадвилей
Лепейривди кап язава жемьтдиз,
Дамахзава кье халкьарин савдилел!

«Келед хивай» Шарвилидиз эвериз,
Куьре Абид, види, лагъ, вуч кьелет я?!
Пуд сеферда «Шарвили» твар эзербиз,
Шакуз, твар тун еке бахт ва кьимет я!

Царар кхьихъ, члалар кхьихъ, кис жемир,
Хайн халкьдин белед хьухъ вун, Абидин.
Бязибур хьиз, карсуз гьакI хкис жемир,
Шарвилидин эвлед хьухъ вун, Абидин!

ВАХТ ВА БАХТ

Я Вахт, я Вахт, инсафсуз Вахт,
Зулун пеш хьиз гару тухур,
Чуклурмир зи илгамдин тахт,
Рикле амаз гафар лугьур...

Куьтягъ тежер гагфар тир вун,
Я бахтатар жаван вахтар.
Рикел хуькьез, перт жезва зун,
Йиферани кьеземач ахвар...

«Пинкь», «Тинкь» ийиз, гьисабиз вахт,
Акърабри хьиз, сягинавай,
Вахт, куьз завай кьакьудна Бахт,
Гьиниз фида зун ви гьилляй?!

РикI, вунани, сьатини хьиз,
Вун амайди гуьзва хабар...
Бахтсуз хьайи зи кьисметди
Атлана зи ругьдин лувар...

За ахварай синерилай
Лув гур вахтар хуькьез рикел,
Накъвар кьезва вилерилай,
Пехъ ацукьна Бахтун рекьел...

Бес рикле кватГ ханвай дердер
Низ ачухин, низ гьарайин?!
Куьре Абид, ачух вилер,
Вун пеш я хура гарарин...

Абидин Камилов

ПАШМАН ГЬИССЕР

АГУДМИР

Зи гьалдикай, зи тлалдикай
Хабар ятГ гьуцариз?!
Умудрин гьал кьатГ хьана зи,
Физмач йифен ахвариз.
Садлагьана хар атана
Агакьнавай кьацариз,
Зи гьалдикай, зи тлалдикай
Хабар ятГ гьуцариз?!
"Кваллин даях - сижиф хана",
Зи рикляй фер атана...
Экуь (йи)кьакай заз йиф хьана,
Зи чинин хьвер атлана,
Гад вилик кваз, зи кьисметдиз
Мекьи хьуьтлер атана.
"Кваллин даях - сижиф хана",
Зи рикляй фер атана...
Жува виниз авур бармак
Жуван пеле гьат хьана...
Пак мурадар, экуь кьастар,
Бирдан закай кат хьана.
"Азгьунри, кьез, язава клуф,
Кьуд патахьай, кватГ хьана".
Жува виниз авур бармак
Жуван пеле гьат хьана...
Факьир шаир - Куьре Абид,
Пашман гьиссер агудмир.
Клан жемир гад, вилик кваз кьуьд,
Мефтедиз тлал акьудмир.
Беледвилидин ферз хивевай
На рикелай алудмир.
Факьир шаир - Куьре Абид,
Пашман гьиссер агудмир...

ЯРУ ПЕРЕМ АЛАЙ СУНА

На зи рикле кьукьуьрна цай,
Яру перем алай суна.
Пайда хьана варз хьиз ацГай,
Зун серсер яз туна вуна.

Вун кьизилгуьл, бубу яни,
Яру перем алай суна?
Ви вилерин нурари зи
РикI цурурна, есир кьуна.

Припев:
Вун заз вучиз акурди тир,
Яру перем алай суна?
За мад туба авурди тир...
Кьадарна зи ахвар вуна.

Дишегьлидин гуьрчегвилидин
Таж яз вун зи риклева, руш.
Зи гьиссерин керчеквилидин
Шагьид яз члал рекьева, руш.

Чалакайни мани хьана
Кье виридан мецел ала.
Яру перем алай суна.
Са жаваб це, вил квел ала?

Припев:

КЪАФКЪАЗ

Дерейар- кьацу, рагар я кьакьан,
Вун чи риклериз я гьикьван масан!
АватГ женнет- тешпигъ я ам ваз,
Зи кьадим ватан- зи хайи Кьафкьаз!

Припев:
Шагъ дагьни Шалбуз, Казбек, Эльбрус-
Агьсакьалар я хуьзвай ви намус.
Гьазур я зун ваз эвериз, твар кьаз:
- Зи кьадим Ватан- зи хайи Кьафкьаз!

Шумуд кьузгьунар, яракъ гьилеваз,
Чалишмиш хьанай вун желеда кьаз?...
Душмандиз рей гун чир хьайид(и) туш
ваз,
Зи кьадим Ватан - зи хайи Кьафкьаз!

Ви тварцдин мана зи члалай жагьун-
Им тушни бес заз са еке бахт гун?!
Дагьларин синер- кьавар кьацу кьаз,
Зи кьадим Ватан- зи хайи Кьафкьаз!

Риклик ашкьидин шад гьалаба кваз,
За жуван гьиссер ачухзава ваз.
Стха халкьарин бахтлу хизан яз,
Мидаим хьуй вун, зи хайи Кьафкьаз!

«Компьютер хъсан яни, ктаб?»

Сулейман-Стальский районда сифтеган школайра «Компьютер или книга – что лучше?» келунин проектдин конкурс кыле фена. Ана райондин сифтеган 8 школада келзавайбуру иштиракна.

Конкурсантар проектдин автор, «ИМЦ» МКУ-дин кылин пешекар Тамила Абдулмуталибовади тебрикна, и проектдин метлебуликай лагъана.

Конкурсдин негитжайрай 1-чка Эльза Вагъабовади (Сайтархуьруьн ООШ), 2-чка Акбар Наврузбекова (Ичинрин ООШ) ва 3-чка Аскер Гъажимислимова (Птидуьруьн ООШ) кьуна.

Жаван конкурсантриз райондин образованидин управленидин грамотаар, гьакни ширин затлар, пишкешар гана.

«Ихтияр ва коррупция»

Нуьцгуьгьрин хуьруьн библиотекада 4-классда келзавайбурухъ галаз «Право и коррупция» темадай ачух мярекат кыле тухвана. Библиотекадин заведующий Закират Мегъамедовади коррупциядин чуру негитжайрикай, ада гьам обществодиз, гьам кылдин инсанриз гузвай зияндикай метлебулу рахунар авуна, аялрин патай хьайи суалриз жавабар гана.

Мярекатдин сергыятра аваз «Стоп коррупция!» ва «Молодежь против коррупции» выставкаар акъуднавай.

«Коррупция вуч я?»

Уллу Гьетягьрин хуьруьн библиотекада тухвай «Что такое коррупция?» мярекатни метлебулди хьана. Библиотекадин заведующий Таиса Шабановади «О противодействии коррупции» РФ-дин федеральный закондикай ихтилатар авуна, адай кылдин статьяар келна.

Эхирдай мярекатдин иштиракчийриз «Памятка о том, что каждому нужно знать о коррупции» буклетар пайна.

Х. Гъажибалаев

Конкурсдин гъалибчи

Россиядин Игит Радим Халикован тварунихъ галай Кьулан Сталрин юкьван школада хъсан кьиметар аваз келзавай, общественный уьмуьрда активвилелди иштиракзавай, чешнелу ахлакь авай аялар гзаф ава. Абурукай яз чавай 8 «б» классдин ученик Амирхан Шахбазов

ван твар кьаз жеда.

Амирхан школада ва районда тухвай олимпиададин гъалибчи ва призер я. ИкI, районда лезги авторрин шиирар устадаказ хуралай келунай тухвай конкурсда приздин чка кьур А. Шахбазов мергьеметлувилдин «Умуд» фондунин Гьуьрметдин грамота ва Дагъустандин халкьдин шаир Майрудин Бабаханова гьазурнавай лезги ва урус чаларин словарь гана.

А. Шахбазова вичин алакьунар райондин умуми образованидин школайра келзавайбурун арада тухвай «Чи булахар – чи чешмеяр» конкурсдани кьалулна, ада 1-чка кьуна.

Хуьруьн мулкуна авай булахрин, кылди кьачуртIа, «Кпул ятар» участка чиликай хкатзавай ятарин менфятлувиликай Амирхана кхьей сочинение республикадин конкурсда 2-чкадиз лайихлу хьана.

Амирхан Шахбазов ва адан проектдин руководитель муаллим Мислимат Османовадиз ДР-дин образованидин ва илимдин министрствонин Гьуьрметдин грамотаар ва кьиметлу пишкешар гана.

Кьейд авун лазим я хьи, республикадин конкурсдин жюридин член тир чи баркаллу районгьли, «Каспийск шегьер» шегьердин округдин депутатрин Собранидин председатель Абдулвагид Жаватова А. Шахбазован кьвалахдиз еке кьимет гана.

Лагъана кIанда, келунин ва ахлакьдин рекьерай чешне тир Амирханаз школадин муаллимрин ва келзавайбурун патай лайихлу кьиметни ава.

Хазран Кьасумов

Шикилда: (чапла патяхьай эрчи патяхь) А. Жаватов, А. Шахбазов ва М. Османова

Сардархуьре кардик квай «Дзюдо-Самбо» спортдин школада школьникрин арада дзюдодай Сулейман-Стальский райондин кIвенкIвечивал патал акъажунар кыле фена. Ам райондин спортдин, туризмдин ва жегьилрин крарай Комитетди самбонини дзюдодин ДЮСШ-дин администрациядихъ галаз санал тешкилнавайди тир.

Санлай кьачурла, акъажунра 100-далай виниз спортсменри иштиракна. Абуру заланвилдин 10 категориядай акъажунар кыле тухвана.

Турнирда 1, 2 ва 3-чкаяр кьур спортсменриз медалар, кубокар, пулдин премияр гана.

Хазран Кьасумов

КIвенкIвечивал патал

15-марта - Всемирный день защиты прав потребителей

Борьба с загрязнением пластиковыми материалами

Сложившаяся в республике ситуация, как и по всей стране и в мире, в области сбора, хранения, утилизации отходов производства и потребления и загрязнение территории проживания человека за последние годы продолжает оставаться в числе приоритетных факторов риска, влияющих на качество проживания жителей, здоровье населения, что приводит к нарушению обеспечения санитарно-эпидемиологического благополучия населения, как одного из основных условий реализации конституционных прав граждан на охрану здоровья и благоприятную окружающую среду. С каждым годом увеличивается количество твердых бытовых отходов, возникают новые несанкционированные мусорные свалки. Основное количество мусора образуется за счет бытового мусора: пластиковых бутылок, целлофановых пакетов и упаковок, картонных коробок и упаковок, а также стеклянной тары. На сегодняшний день до конца не налажена систе-

ма организованного раздельного сбора коммунальных отходов, отсутствуют пункты приема тары, в том числе пластиковой, в связи с чем, населением тара выносятся на контейнерные площадки, а также на многочисленные несанкционированные мусорные свалки, дороги, овраги. Загрязнение окружающей среды твердыми бытовыми и производственными отходами в связи с ростом их масштабов и динамики, способностью оказывать негативное воздействие на здоровье человека и окружающую среду, является глобальной эколого-гигиенической проблемой современности. До 40% твердых коммунальных отходов составляет использованная упаковка, полимерная часть которой достигает 50%, она разлагается в биосфере 50-100 лет, сжигание полимеров приводит к образованию высококлассных токсикантов – диоксинов, бензофуранов и т.д.

Тема этого года будет способствовать повышению осведомленности и привлечению потреби-

лей во всем мире к принятию и продвижению более экологичных решений при покупке товаров. На сегодняшний день главным и единственным решением данной проблемы является постепенный отказ от любой пищевой тары, в которой доля материалов долгого распада превышает 80%, а период полного разложения в природе составляет более года, а также активная работа с населением по внедрению раздельного сбора разных видов бытовых отходов, в том числе пластиковых, с последующей их переработкой, сбор и вынос мусора и отходов только в предусмотренные и выделенные для этих целей места.

Не забывайте о своих правах и о том, что все мы живем на зеленой планете, которая требует неустанной заботы и бережного отношения к себе – и не от случая к случаю, а каждый день!

Филиал ФБУЗ «Центр гигиены и эпидемиологии в РД в г.Дербенте»

Яран паяр

Кьанни сад я мартдин вацран,
Гуьлуьшан югъ гатфарин.
Сада-садаз тебрикзавай,
Ванер кьезезва гафарин.

Аялар кье экъечIнава,
Чантаяр гваз рекьериз.
Яран паяр кIватIда лугьуз,
Шадвал гуз чи рикIериз.

КIерец, шуьмьагъ, какаярни,
Гзаф хьанва чантайра.
Куьлуьз-ириз кьенфетарни
Какахьнава арайра.

Яран паяр, яран паяр,
КIватIна булдиз аялри.

Райсудин Набиев

Вахтар хьанва, яран цIаяр,
Худда твадай мягьлейри.

Кьадар авач шадвилерин,
Сувар я кье гатфарин.
Кьуд патяхьай атир чкIиз,
Ирид жуьре хуьрекрин.

Ангье, килиг, цIун ялавар,
Пайда хьанва куьчейрал.
Рушни гада, куьулер ийиз,
Мани алаз сиверал.

Гагъ и патаз, гагъ а патаз,
Хкадариз цIаярлай.
Шадвалзава кье аялри,
Чпи кIватIай паярлай.

ТуькIуьр хьувун

Алай йисан мартдин вацра чапдай акъуднавай «Куьредин хабарар» газетдин 9 ва 10-нумраяр мартдин варз кхьидай чкадал типографиядин ягъалмишвал яз 5-февраль ва 12-февраль кхьенваз акъатнава.

Чна газет келзавайбурувай багъишламишун тIалабазава.

Газетдин редколлегия

«КЮРИНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ»

(на лезгинском языке)

Тешкилатчи: Сулейман-Стальский райондин администрация

Кьилин редактор А. М. Мирзалиева

Редакциядин ва издателдин адрес: 368760, Кьасумхуьр,
СтIал Мусаибан куьче, 3. Телефон: 3-41-65

Печатдин кIвал

Газетдин электронный почта kizvestiya86@mail.ru

Газета зарегистрирована Южным окружным межрегиональным территориальным управлением по делам печати, телерадиовещания и средств массовых коммуникаций, регистрационный номер ПИ №10-4325 от 28.01.2002г.

Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахьун мумкин я. Макъалайрин, абура гьизвай делилрин дуьзвилини патяхьай жаваб авторри чши гуда. Макъалайриз рецензияр гузвач ва абур элкьезена вахкузвач.

Чап ийиз вахкудай вахт 15:00. Чап ийиз вахкана 10:30

Газетдин индексар: Йисан – 63323; Зур йисан – 51369

Газет йиса 52 сеферда акъатзава.

Гь – И лишандик квай материалар гьакьидихъ чапзавайбуру я.

12+ - Икьван яшар хьанвайбуру кIелрай.

Газет ООО «Типография-М» типографияда чапна, 368600, Дербент

шегьер, С. Кьурбанован куьче, 25. Тираж 1450. Зак. №